

ADNOTATIONES CRITICAE AD LIBANII ORATIONUM EDITIONEM FOERSTERIANAM

Commentatio tertia (cf. vol. LX p. 106 sqq.)

Or. XXVI § 2. Hic et alibi passim Foerster, ut veterum assiduo lectori et imitatori Libanio potius quam librariis tribuere solet peiores pro melioribus vocabulorum formas, cum vitiosa post brevem vocalem aphaeresi edidit τὰ 'κείνου et similia pro τὰ κείνου, ut recte saepe dant libri et ubique veteres editiones: Qualem aphaeresin ne doctiores quidem librarii ferentes plerumque ipsi correxerunt eradendo signum'.

§ 3 extr. τοῖς δὲ τὰ ἐλάττω λαβοῦσι φθόνος ἔνεστι πρὸς τοὺς τὰ μείζω καὶ οὐκ ἀμείβονται τηλικούτοις. Ἀμείβονται nove dictum videtur pro ἀλλάττονται. Vertendum: *nec animus iis mutatur tam exiguis beneficiis*.

§ 5. ὣν ἔστι δήπου καὶ τὰν τοῖς βαλανείοις οἷ τε ἐν ταῖς κολυμβήθραις λίθοι καὶ αἱ πολλῶν θανάτων ἄξια λοιδορία καὶ νῆ Δία γε εὐφημία, κτέ.

Ne contra sententiam cogamur coniungere non cohaerentia, virgula incidendum post βαλανείοις, nam quae secuntur explicant verba τὰν τοῖς βαλανείοις.

§ 9. Supplendum videtur: οὐδὲ γὰρ φιλανθρωπίαν ἔτι τοῦτο (sc. τὸ πείθειν) καλοῦσιν οἱ κακοήθεις, ἀλλ' <δ> ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν εἶποιμι, τοῖς δ' οὐδὲν ἄρρητον. Scilicet δειλίαν malitiosi isti praefecti *lenitatem* vocabant. Virgulam ante ἀλλ' posui pro semicolo.

§ 17 init. Καὶ τὰ πρὸς τοὺς τοῖς ὀρχουμένοις ὑπηρετοῦντας, οἱ τοὺς ἄρχοντας αὐτοῖς ὑπηρετεῖν ἠξίουσιν, οὕτως ὥσπερ νῦν ἐχέτω, κτέ.

Si recte haec intellego, Libanius dederat αὐτοῖς. De perditorum istorum insolentia, qui multos praefectos plausus horum et vociferationes honorificas appetentes suos quasi servos reddiderunt, saepe agit orator.

Or. XXVII § 24 v. fin. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ καὶ τῆ τοῦ βασιλέως φιlanθρωπία κακῶς χρησάμενος ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας κομισάμενός τε καὶ ἀποδόμενος τοὺς ἀγροὺς καὶ μικροῦ τὴν τιμὴν ἅπασαν αὐτοῦ καταφαγών.

Pronomen αὐτοῦ delevit Cobet ut glossema, sed minus probabile mihi videtur magistellum addidisse αὐτοῦ, quod non habet quo referatur (de adverbio loci cogitari non potest), quare nescio an potius corrigendum sit αὐτῶν, referendum ad ἀγροὺς.

§ 40 r. fin. ἀλλ' ἐνέφραξε τὰ στόματα. Cf. Dem. XIX § 209.

Or. XXVIII § 13 init. καὶ οὐκ ἀπόχρη ταῦτα, ἀλλ' ἐπὶ πληγαῖς πενήκοντα καὶ διακοσίαις ἑτέρας ἐπήγευ Ἡρακλείου τοῦ ῥήτορος βοῶντος τὴν εὐγένειαν, λέγοντος τὴν παιδείαν, τὴν ἀπειρίαν, τὸ νῦν αὐτὸν ἦφθαι πραγμάτων, κτέ.

Requiro aut νυνδή, i. e. ἄρτι, aut etiam lenius νῦν α', i. e. νῦν πρῶτον, ut α' exciderit ante eandem vocalem. Mox verba οὐ γὰρ ἤδειν, οὐ γὰρ ἠπιστάμην, ὅστις ἦν, οὐ γὰρ ἦν ὁ διδάσκων, quae ab oratore redarguitur excusatio, more editoris diductis literis fuerant edenda.

§ 24. ἀλλ' ἦν τι καὶ μικρὸν τῶν ἰδίων ἐγκαλέσωσι, πολὺς ὁ μόλυβδος. Cf. § 26 et quae monui ad Or. XV § 15.

§ 27 extr. τὸν ἄνδρα δὲ ἐγὼ τοῦτον εἰ μὴ δύναμαι τοιαῦτα ἀδικούντα φιλεῖν, ἴσως οὐκ ἀδικῶ.

Frustra ἴσως, quod nemo lector de suo erat additurus, suspectat editor. Manifesta est ironica μείωσις, *procul dubio* significans.

Or. XXIX § 18 extr. Malim: κακὸς οὖν <ἄν> ἦν ἐν αἰς ἐφοβούμεν μὴ κακὸς ἐλεγχθεῖν καὶ ἐνειχόμεν τούτοις ἃ μάλιστα ἔφευγον.

§ 32. αὐτὸς ἂν ἐμαυτὸν κατήσθιον. Verbo simplici eodem sensu utitur Aristophanes Vesp. 287 ἐσθίειν ἑαυτόν.

Or. XXX § 8. Libanius de monachis scripsisse traditur καὶ κρατοῦντος τοῦ νόμου θέουσιν ἐφ' ἱερὰ ξύλα φέροντες καὶ λίθους καὶ σίδηρον, οἱ δὲ καὶ ἄνευ τούτων χεῖρας καὶ πόδας.

At quia ex universa oratione apparet lege talia vetita fuisse, necessario corrigendum κρατοῦντες τοῦ νόμου, i. e. παραβαίνοντες τὸν νόμον. Cf. in paragraphi fine τρόπαια τροπαῖος ἐναντία τῷ νόμῳ συνείρεται.

Ibidem secuntur haec: ἔπειτα Μουσῶν λεῖα καθαιρουμένων ὄροφῶν, κατασκαπτομένων τοίχων, κατασπωμένων ἀγαλμάτων, ἀνασπωμένον βωμῶν, τοὺς ἱερεῖς δὲ ἢ σιγᾶν ἢ τεθῆναι δεῖ. Typographicum errorem pro ἀνασπωμένων arguit accentus.

§ 11. Οὕτως ἐπὶ τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων βαδίζει τὰ διὰ τὴν τούτων ἀσέλγειαν κατὰ τῶν ἀγρῶν τολμώμενα, οἱ φασὶ μὲν τοῖς ἱεροῖς πολεμεῖν, ἔστι δὲ οὗτος ὁ πόλεμος πόρος τῶν μὲν τοῖς ναοῖς ἐγκειμένων, τῶν δὲ τὰ ὄντα τοῖς ταλαιπύροις ἀρπαζόντων τὰ τε κείμενα αὐτοῖς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἃ τρέφουσιν. Rectius oratio procedet, si rescripseris τῶν μὲν (τὰ) τοῖς ναοῖς ἐγκείμενα κτέ. Vulgatam neutiquam expedio.

§ 12. κἄν ἀκούσωσιν ἀγρὸν ἔχειν τι τῶν ἀρπασθῆναι δυναμένων, εὐθὺς οὗτος ἐν θυσίαις τέ ἐστι καὶ δεινὰ ποιεῖ καὶ δεῖ στρατείας ἐπ' αὐτὸν κτέ.

Mire ipse *ager*, non *agri possessor*, dicitur ἐν θυσίαις εἶναι (i. e. θύειν) et δεινὰ ποιεῖν. Nonne Libanius dedisse existimandus est: κἄν ἀκούσωσί (τινος) ἀγρὸν κτέ.?

Locutionem ἐν θυσίαις εἶναι debet Demostheni pro Cor. § 210, ubi recte adhibetur de persona.

§ 19. ὅτι δὲ καὶ θύειν ἄξιον, οὐδεὶς οὐτ' εἶπεν οὐτ' ἤκουσεν οὐτ' ἔπεισεν οὐτ' ἐπέισθη.

Sensu cassum est ἄξιον, et recipienda videtur marginalis lectio (Got.) ἠξίου, quae planam reddit sententiam.

§ 22 med. καὶ τὰς Φειδίου χεῖρας πολλὰ διενείμαντο: Scil. πολλὰ χεῖρες. Num forte χεῖρας (χεῖρες) πολλὰι? Iniuria Monnier coniecit τὰ Φειδίου χεῖρες.

Haud ita raro *opus artificis* χεῖρες eius vocatur. Cf. Herond. Mim. IV 72. VI 66. Serum epigramma in Anthol. Gr. Didot (III) IV 326, 1 Οὐ γὰρ λιθουργὸς οὐδὲ χεῖρες ζωγράφου. Petronius 83 *Zeuxidos manus vidi*.

§ 23. ὥσπερ οὖν ἐνταῦθα καίτοι θυσίαν οὐδεμίαν εἰπεῖν ἔχοντες ὅμως πολλὰ μέρη τὸν Ἀλκιβιάδην, μᾶλλον δὲ τὸν Ἀσκληπιὸν ἔτεμνον ἀποκοσμούντες τὴν πόλιν τοῖς περὶ τὸ ἄγαλμα κτέ.

Ut initio § 22 dixit orator, Beroeae ἄγαλμα ἦν Ἀσκληπιὸς ἐν εἶδει τοῦ Κλεινίου παιδὸς τοῦ καλοῦ. Hic tamen, licet nihil mutare audeam, miror non maluisse oratorem, quo magis averteret sacrificiorum suspicionem, scribere τὸν Ἀσκληπιόν, μᾶλλον δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην κτέ.

§ 44 init. κεῖται μὲν γὰρ πρὸς τοῖς ὀρίοις Περσῶν νεὺς ᾧ παραπήσιον οὐδέν, κτέ.

Quia hoc templum deinceps narratur prorsus dirutum fuisse nec amplius extitisse (τῷ μηκέτ' ὄντι τούτῳ), iure mireris κεῖται dictum pro ἔκειτο, quod si recte se habet, sumendum rudera saltem etiamtum extitisse. Vel magis de vitio suspecta mihi

sunt quae ibidem de eodem templo sic scribuntur: οὕτω μέγιστος ἐγεγόνει τοῖς λίθοις, τοσοῦτον ἐπέχων τῆς γῆς ὅπόσον καὶ ἡ πόλις, i. e. *Edessa*, ubi templum fuerat. Quod quia absurdum, suspicor Libanium omisso articulo scripsisse: ὅπόσον καὶ πόλις, sc. *urbs alia quaelibet*. Nisi forte etiam praefertendum ὅπόσον καὶ <ἄλλ>η πόλις.

De eodem fano § 45 scribens οἴχεται καὶ ἀπόλωλε, θρήνος μὲν τοῖς ἰδοῦσιν, ἡδονὴ δὲ τοῖς οὐχ ἔωρακάσιν, οὐ γὰρ ἴσον ἐν τοῖς τοιοῦτοις ὀφθαλμοῖ τε καὶ ὦτα profecisse orator videtur ex Herodoteis (I 8) ὦτα τυγχάνουσι ἐόντα ἀπιστότερα ὀφθαλμῶν.

§ 50 init. Ἄλλ' ἐπὶ τούσδε μέτειμι τῆς ἀδικίας αὐτῶν τὴν ἀπόδειξιν ἐκ τῶν νῦν εἰρημένων ποιησόμενος. Immo vero ἐκ τῶν νῦν εἰρη(σο)μένων.

Secuntur haec: Φέρε γάρ, διὰ τί φατε κατασκαφῆναι τὸ μέγα τοῦθ' ἱερόν; οὐ διὰ τὸ δόξαι τῷ βασιλεῖ; καλῶς. οὐκοῦν οἱ καθαιρῶντες οὐκ ἠδίκουν τῷ τὰ δοκοῦντα τῷ βασιλεῖ ποιεῖν.

Reiskio aut οὐ ante διὰ et interrogandi signum post βασιλεῖ delenda videbantur, aut repetenda ut adversariorum responsum verba διὰ τὸ δόξαι τῷ βασιλεῖ, ut post haec Libanius suum καλῶς subiciat.

Equidem cum Foersterō acquiesco vulgatis, ita tamen ut post βασιλεῖ pro signo interrogandi substituam punctum. Nempe verba διὰ — βασιλεῖ (quae diductis literis scripserim) sunt adversariorum responsum, cui Libanius subicit suum καλῶς.

Or. XXXI § 10 init. ἄρ' οὖν καλόν, ᾧ ἄνδρες Ἀντιοχεῖς, ἐλεγχθῆναι τῇ πείρα τὴν δόξαν καὶ βελτίους ὑμᾶς ὑποληφθῆναι παρὰ τούτοις (rhetoribus aliunde Antiochium profectis spe lucri) καὶ σὺν χαρᾷ μὲν αὐτοῦς (rhetores) τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐλθεῖν, ἀθυμοῦντας δὲ οὐ διαλιπεῖν καὶ πρὸς μὲν τοὺς οἰκείους οὖς ἀπελίμπανον, τοῦτον σχεῖν εὐπρεπῆ λόγον, ὡς κτέ.

Manifesto aut virgula post ἀπελίμπανον delenda fuerat aut alia addenda post οἰκείους.

§ 11. Fortasse supplendum: τούτων γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἔστιν οἰκίδιον <ἴδιον>, ἀλλ' οἰκοῦσιν ἐν ἀλλοτρίοις, ὡσπερ οἱ νευρορράφοι. κτέ. Quamquam non me latet vulgatam intellegi posse.

§ 20. καὶ οὐδεὶς ἀνεβόησεν· ᾧ Ἡράκλεις, ἄνθρωπος οὗτος δυοῖν εἶδεσι λημμάτων ἐκκαρποῦται τὴν πόλιν.

Corrigatur tralaticium in omnium scriptorum codicibus vitium restituenda orasi ἄνθρωπος. Cf. infra ad XLII § 36.

§ 36. τοιαῦτα ἐρεῖ τις ἄνθρωπος ὃς ἐφ' ἅπαντας μὲν ἀφίησι σκώμματα καὶ τέρπειν οἶεται τοὺς συνόντας, ἔστι δὲ πλεόν ἡδῆς, ἢ χαρίεις εἶναι νομίζει.

Immo vero ἔστι δὲ πλεόν ἡδῆς ἢ χαρίεις, <ὡς> εἶναι νομίζει. Nihil proficitur Foersteri coniectura, qui, non correcta interpunctione, ante εἶναι inseri iubet ὃς.

Or. XXXII § 2 init. Ἦκον ἐσπέρας εἰς τὸ βαλανεῖον, ὃ τῇ πόλει δέδωκε Τραϊανὸς βασιλεύς, καὶ ἐπειδὴ μοι τὰ πρὸς τὴν θεὸν εἶχεν ἰκανῶς, ἐκαθήμην καὶ πλησίον μου Μενέδημος κτέ.

Dea esse videtur Minerva, unde apparet in Traiani thermis Libanio fuisse τὸ διδασκαλεῖον.

§ 5 extr. κὰν τούτοις ἐμοὶ μὲν οὐδεὶς προσεῖχεν οὐδ' ἡρώτα οὐδὲν οὐδὲ ἀπήτει ψήφον, ἐφ' ἑτέρους δὲ τὴν κρίσιν ἦγον, ὥστ' ἐμὲ μηδὲν διαφέρειν τῶν ἔξωθεν περιεστηκότων. Formulam οἱ ἔξωθεν περιεστηκότες me legere memini apud veteres (oratores Atticos?) usurpatam de populo circumstante in iudiciis, sed frustra nunc consulo Thesaurum et Indices.

§ 12 initio, vs. 2, operarum culpa excidisse videtur virgula post οὐ.

Ibidem τῷ τε στρατηγῷ σιγῶν παρεκαθήμην διέχων τοσοῦτον, ὡς μηδὲ δύνασθαι συκοφαντηθῆναι τὸν ὤμον. Sententia esse videtur, *ita ut ne humeri quidem tactus falso tribui mihi posset.*

Or. XXXIII § 7 med. ἐφ' οὖς (sc. τόπους, ubi Tisamenus tum degebat, ad Euphratem) ἦκον μὲν οἱ ῥήτορες, ὡς μᾶλλον αὐτοῖς αὐτόθι χρησόμενοι σχολὴν ἄγοντος τοῦ τὴν ἀρχὴν ἔχοντος, ὀρῶντες δὲ αὐτὸν τῷ σίτῳ μόνον προσκείμενον τᾶλλα ἐῶντα χαίρειν — ἀναβάντες ἐπὶ τοὺς ἵππους δεῦρ' ἦκοντες συνήσαν ἀλλήλοις κτέ.

Pro χρησόμενοι, quod non expedit, requiro χρησομένου. Rhetores existimantes Tisamenum ad Euphratem otio affluentem ipsis magis usurum esse, eo se contulerant, sed mox spe falsi reverterunt Antiochiam. Iniuria Reiske sequentia sic temptavit οὐ πείσαντες, εἴτ' <ἔλαθον> ἀπελθόντες, ἀλλὰ σιγῇ τοῦτο δρᾶσαντες εὖ εἰδότες, ὡς ἐδίδοσαν χάριν (sc. ἀπιόντες Tisameno), quo additamento pervertitur loci constructio. Verba οὐ πείσαντες, εἴτ' ἀπελθόντες significant οὐ πρῶτον μὲν πείσαντες εἴτ' ἀπελθόντες, i. e. *non venia impetrata profecti.* Participia immoderate accumulare amat Libanius.

§ 16 extr. νῦν δὲ πάντες (sc. οἱ βουλευταὶ propter pecuniam) θεραπεύουσι δανειστὰς καὶ λυπηροὶ λήγοντες αὐτοῖς εἰσὶν οἱ μῆνες. εἰσὶ δὲ οἷς οὐδ' ἂν πρόοιτό τινες ὡς οὐ κομιούμενοι.

Malim: εἰσὶ δὲ οἷς οὐδ' ἂν πρόοιτό <τί> τινες, *sunt autem quibus feneratores ne permittant quidem quidquam pecuniae.*

§ 29. ὁδὶ (Tisamenus) δὲ παρειστήκει μὲν τοῖς δ τὴν νυμφὴν δέξεται ῥάπτουσιν, ἐν δὲ τοῖς πρὸς τοὺς μαγείρους λόγοις διέτριβεν.

Locum accipio de veste nuptiali, quae Tisameni filiae contextitur, nec intellego quid sibi velit editoris coniectura ante ῥάπτουσιν inserentis δωμάτιον.

§ 31. καὶ εἰ μὲν ἢ αὐτὸν ἀναμιμνήσκων ἔλυσεν ἢ τοῖς ὑπρέταις ἦν ἀναμιμνήσκειν ἐξουσία, μετριώτερον ἂν ἦλθε.

Foerster coniecit ἀπῆλθε, Reiske ἦν. Num ἦν γε?

§ 43 extr. λοιμόν, *pestem*, hominem exitiosum hic et alibi vocat Libanius memor Demosth. XXV § 80. Similiter usurpari solent ὄλεθρος et φθόρος.

Or. XXXIV § 6. καὶ ἦσθα δὴ καὶ αὐτὸς τῶν τῷ καιρῷ χρωμένων, μάλλον δὲ εἰ μὲν οὐκ ἐχρῶ σὸν τοῦτο, οὐκ ἐμὸν ἀδίκημα. Dubitabundus tempto χρωμένων <ἄν>, subdubitans propter additum μάλλον.

§ 21. θαυμάζω δέ, τί ἂν ἐποίεις ἐφ' ὅσας οὐκ ὀλιγάκις ἡμέρας ἑκταθέντος μοι τοῦ κακοῦ, ὁπότ' ἐν ἀπαλλαγῇ ταχεία· ἀντὶ γὰρ ἡμερῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ τρίτον μέρος τῆς κλίνης δεδέσθαι βοηθεία τῶν θεῶν. τί ἂν οὖν ἐποίεις, ἐν τῷ πρότερω μέτρῳ τοιαῦτα ποιῶν ἐν οὕτω βραχυτέρῳ;

Reiske coniecit: ὁ τότ' ἐν ἀπαλλαγῇ ταχεία <τοσαῦτα βῶν>. Vide an sufficiat: ὁ τοιαῦτα ποιῶν ἐν ἀπαλλαγῇ ταχεία, collatis sequentibus.

§ 31 init. οὐ μὴν ὃ γε πατὴρ τοῦ νέου καὶ ὁμώνυμος τοιοῦτον ἠνάγκασε λόγον γενέσθαι, οὔτε γὰρ αὐτὸς ἦν κακὸς οὔτ' ἦν αὐτῷ τοιοῦτος παιδαγωγός, κτέ.

Qui quaeso h. l. orator laudare potuit adolescentis patrem, quem in antecedentibus § 29 sq. ut superbum adversus doctores et pessime indulgentem filio descripsit? Num forte hic non de patre agitur sed de *avo*, cuius fama Antiochiae etiamtum vivere potuit? Quod si ita est, fortasse fuit genuina lectio: οὐ μὴν ὃ γε <πατρός> πατὴρ τοῦ νέου καὶ ὁμώνυμος. Saepissime autem ut hodie avos nepotibus cognomines fuisse novimus.

Or. XXXV § 6. εἰσηλθον μὲν γὰρ τὸν ἄρχοντα προσερῶν, ὡς οὐκ ἔδει, παρῆν δὲ ἡ βουλὴ πᾶσα.

Cur igitur Libanius id faciebat, *si opus non esset*. Nonne potius scripsisse censendus est: ὡς οὖν ἔδει, *ut revera debebam?* De qua voculae οὖν vi in vulgus constat.

Ibidem vers. fin. §. ἐξιόντων δὲ ὑμῶν τοῖς μὲν ἐξ ἡν εἰρήκεσαν ὑπῆρχε μέγα φρονεῖν, ὑμῖν δ' ἐκ τοῦ σεσιγηκέναι τεταπεινώσθαι καὶ τοῖς γε ἀκολούθοις ἐκατέρων τοῖς μὲν ἐκείνων χαρά, τοῖς δ' ὑμετέροις κατήφεια.

Manifesto pro ὑμῶν sententia postulat ἡμῶν, nam, ut paullo ante narravit Libanius, ipse et alii rhetores verba fecerant, senatores vero omnes turpiter tacuerant.

Or. XXXVI § 12 extr. τὴν δὲ τῶν πατρῶων πράσιν οὐ θεραπεύσας ἐτέρᾳ κτήσει, πλουσίους δὲ ἐκ πενήτων τινὰς ἐκείνων ὄρων τοῖς μὲν συνήσθην τῆς τύχης, ἐμαυτῷ δὲ οὐ συνηχθέσθην.

Si genuina est, quod dubito, vocula δὲ post πλουσίους, admittenda est anacoluthia.

Or. XXXVII § 3 v. fin. καὶ οὕτω δὴ κατεχώσθης ὑπὸ τῆς ἀληθείας, ὥστε κτέ.

Libanius imitatur Plat. Cratyl. p. 414 C.

§ 4. ἦν γὰρ δὴ μοι φίλος (Iulianus) καὶ οὐκ ἂν ἀρνηθείην. Cf. or. XL init. Εἶναι μὲν σοι φίλος — φημί καὶ οὐκ ἂν ἀρνηθείην.

§ 6. οὗτος οὖν τὴν γυναῖκα ἂν (ἀπέκτεινε) φαρμάκῃ μηδὲν ἔχων ἐγκαλεῖν ἢ καὶ ἐγκαλεῖν γε.

Immo vero ἢ καὶ ἐγκαλῶν γε. Num forte vitium est typographicum?

Or. XXXVIII § 7 init. καὶ διετέλει (sc. ὁ παῖς) δὴ θορυβῶν, ἀπειλῶν, ποιῶν, παροιῶν.

Pro ποιῶν Reiske coniecit minus quidem feliciter πτοιῶν, sed multo improbabilius Forster ποιῶν 'ut e sequenti παροιῶν corruptum' concellavit. Si quid video, nihil aliud sub eo latet quam παίῳν, quo praesenti veterum exemplo passim utitur noster iuxta noviciium eo sensu πλήττειν. Quam bene quadrat παίῳν in puerum ταῖς πολλαῖς σαρεῖν ἀγαλλόμενον, quem pater iusserat φεῖδεσθαι — μὴ ῥήματος, μὴ ἔργου, μὴ χειρός, μὴ ποδός, μὴ πολέμου, μὴ μάχης, μὴ τραυμάτων κτέ. (§ 6)! Quod si codices plane omisissent, vel coniectura fuerat inserendum.

Or. XXXIX § 1 extr. ὥστ' ἐκ γε τῶν δικαίων ἢ μᾶλλον

ἐκείνων παραμυθητέον τούτους, ἢ οὐχ ἡττόν γε, εἰ μὴ καὶ μάλλον.

Propter antecedentia ἢ μάλλον melius orator omisisset verba abundantia εἰ μὴ καὶ μάλλον. Num fecerit ignoro.

§ 9 med. ὁ δ' ὑπέσχετο μὲν οὐκ ἐνοχλήσειν, παρῆν δὲ αὐθις ἅμα ἡμέρα, καὶ πάλιν ἡ κεφαλὴ καὶ πάλιν αἱ χεῖρες καὶ πάλιν τὰ γόνατα.

Expectatur οὐκ(έτ') ἐνοχλήσειν.

Or. XL § 5 init. Τίτι δὴ τῶν σῶν μέμφομαι; ἔλυμήνω μοι τὸν θρόνον καὶ ταῖς ἀπὸ τοῦ καιροῦ βλάβαις προσέθηκας κτέ.

Artissime Reiske post βλάβαις excoisisse coniecit τὰς ἀπὸ σοῦ. Vide tamen num sufficiat inserere βλάβας, quod multo facilius potuit elabi.

§ 16 init. τί δ'; εἰ δυοῖν στρατηγοῖν ἄτερος μὲν εὖνους εἶη τοῖς ἐκπέμψασιν, ὁ δ' ἕτερος ἐπ' αὐτοῖς λαβῶν προδιδόναί μέλλοι κτέ.

Num recte se habet nudum λαβῶν pro eo quod loquendi usus postulare videtur <δῶρα> λαβῶν?

§ 19 extr. τούτων εἰρημένων αὐτὸς μὲν ἐπὶ προφάσει πεπλασμένας καταφεύγων ἐσίγων, ἔπραττον δὲ τὸ τὸν ποιητὴν εἰπεῖν, καὶ εἶπε.

Haec non expedit. In antecedentibus narratur Eumolpius aegre persuasisse invito Libanio, ut fratris sui haberet *laudationem*, quod hic tandem se facturum promittit, sed ea lege, ut nemo sive rhetor sive poeta *post ipsum* dicat. Nihilominus paucis post diebus ad Libanium revertit Eumolpius dicens fratrem suum velle poetam quemdam in theatro post Libanium sese laudare.

Haec cum ita sint, crederes non Libanium ad fictos praetextus confugisse, sed Eumolpium, ut migratam contractus legem excusaret, ut omittam praetextentis non esse *silere*, sed *loqui*.

Quare Libanium scripsisse suspicor:

τούτων εἰρημένων αὐτὸς μὲν (Eumolpius) ἐπὶ προφάσει πεπλασμένας καταφεύγει, ἐγὼ δ' ἐσίγων ἔπραττον δὲ (Eumolpius et frater) τὸν ποιητὴν εἰπεῖν, καὶ εἶπε. Ita certe omni difficultate hic locus carebit.

Or. XLI § 18. Libanius Philagrium praefectum laudans narrat odisse eum plausus in theatro: ἀκούων γὰρ εἶναι τοῦτο παλαιὸν ἐμιμήσατο, ἡνίκα ἦρχε μὲν ὁ ἄρχων, ἦρχετο δὲ ὁ ἀρχόμενος, ἡνίκα τὰ καλὰ μὲν ἦνθει, τὰ πονηρὰ δὲ ἠλαύνετο. τοιγαροῦν ἐστὶν αὐτῷ κλέος ἄριστον ἄρχειν εἶναι τοῦτο.

Melius intellegam: τοιγαροῦν ἔστιν αὐτῷ κλέος ἄριστον ἄρχην εἶναι (νομίσαι) τοῦτο, *ergo optima ei est fama, quod hoc esse imperare existimavit.*

Or. XLII § 2 v. fin. ἐπεὶ δὲ ὁ τὴν τῶν θεῶν εὐνοίαν κτησάμενος τῇ περὶ τὴν ἀλήθειαν τιμῇ καὶ τῷ τὰ μὲν ἄλλα ἀφαιρεῖν ἐν ταῖς δίκαις, εἰς ἐν τοῦτο μόνον ὄραν, διαγνώσεται τήμερον (sc. Diocletianus imperator), πολλὰς ἐλπίδας ἔχω τὸν αὐτὸν καὶ νῦν ἔσεσθαι τὸν δικαστὴν κἄν λάβῃ τὸ συνέδριον ἡδίκηκός, οὐκ ὀκνήσειν αὐτὸ τοῦτο εἰπεῖν, ὡς ἡδίκηκε.

Adnotat editor τὸν ante δικαστὴν omisisse Bongium, nec sane articulo locus est, sed requirit sententia ἴσον δικαστὴν, *aequum iudicem.* Praeterea virgula incidendum post ea verba.

§ 4. Laudans Thalassii liberale ingenium scribit Libanius: τοῦ δέ γε διὰ χρημάτων οὔτε δεῖται οὔτ' ἐπιθυμεῖ, γῆς τινος ἀποχρώσεως αὐτῷ. πολλοὺς δέ γε πλοῦτου μέγεθος οὐδὲν ἴστησι, τῷ δὲ καὶ ἀνάλωμα γίνεται πολὺ περὶ τοῦσδε τοὺς λόγους (Libanii, cuius erat amanuensensis) πολλάκις ταῦτα κτωμένῳ. Num voluit ἴστησι (*sistit*) τοῦ αὔξειν τὸν πλοῦτον, an genuina lectio est πίμπλησι, *satiat*?

§ 13 extr. τοῖς αὐτοῦ βελτίοσι κλείει τὰς θύρας γαυριῶν τῷ δύνασθαι, δέον τῷ οὕτω καταδύεσθαι. Ad οὕτω mente repetendum videtur δύνασθαι. Verbi καταδύεσθαι pro αἰσχύνεσθαι usum Libanius debet veteribus, Xenophonti et Demostheni.

§ 14. πολλοῦ γὰρ ἄξιος ἐγένετο (Ortatus), νῆ Δία τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ τοὺς τῆς ἀρχῆς μῆνας ἐκείνης προσκυνοῦσι. κατορύττουσι μὲν οὖν τῷ λόγῳ καὶ ἀνορύττουσι κἄν ταῖς ἀποφράσι τῆς ἀρχῆς τὸν χρόνον ἔχουσι κτέ.

Mira loquendi ratio. Nam κατορύττουσι (pro quo expectes potius καταπτύουσι) quidem potest intellegi, ut sit *silentio obruunt*, sed quid tum sibi volunt verba καὶ ἀνορύττουσι? Num forte ut varia lectio delenda? Sin minus, locum non expedio.

§ 26. καὶ ποτε πορείας γενομένης εἰς Παφλαγονίαν αὐτῷ καταλύει (Ortatus) μὲν παρά τινι καπήλῳ — θυγατέρα τρέφοντι καλήν, ἣ καὶ ἐκίρνη, παθῶν δέ τι πρὸς τὴν ὠραν ἠξίου γαμεῖν καὶ πείσας εἶχεν (aegre desidero omissum pronomen αὐτῆν). αὐτοῦ μὲν οὖν τοῦ Λικινίου (Λικινίου fort. rectius BV) κρατοῦντος οὐδὲν ἦν αὐτῷ πλέον διὰ τῆς γυναικός, τῶν ἐκείνου δὲ ἠκόντων εἰς ἕτερον (sc. ἄρχοντα) μέγας τε εὐθὺς καὶ λαμπρὸς καὶ εὐδαίμων καὶ ὑπατος ὁ τὴν γυναῖκα ἔχων.

Ultimorum verborum vis est nulla, nisi mecum recipseris

ὁ τήν(δε) γυναῖκα ἔχων, in quibus τήνδε erit obiectum, γυναῖκα appositio; *is qui caurponis filiam habebat uxorem*. Possis etiam ταύτην, sed Libanius et sequiores utrumque pronomen non distinguunt.

§ 33. μέρος ὁ δικαστῆς ἐγένετο τῶν ἐπηρεαζόντων, οὐκ ἐθελήσας ἀκούειν τῶν νόμων, οἱ τὸν οἴσοντα τὴν ψήφον ἴσον ἀμποτέροις καθίζουσιν.

Cf sacramentum heliasticum apud Demosthenem XXIV § 151: τοῦ τε κατηγοροῦ καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ἀμποῖν ὁμοίως ἀκροάσονται (cui sacramento saepius alludunt oratores Attici) et vetus dictum οὐχὶ δίκην δικάσεις, πρὶν ἂν ἀμποῖν μῦθον ἀκούσης.

§ 36. οὐ συνῆν μοι πάντα τὸν χρόνον ἄνθρωπος νύκτα καὶ ἡμέραν;

Immo vero ἄνθρωπος. Vid. supra ad. Or. XXXI § 20.

§ 48. μὴ κεκτῆσθαι μὲν γὰρ ἐχθρὸν ἀνθρώπων τῶν ἀδυνάτων, παρὰ δὲ τῶν δυσμενῶν ἦξειν τι τοιοῦτον ἐλπίζοντες οὐχ ὑποθήσουσι τοῖς πολεμίοις αὐτοῦς ἐν ὄτωπερ εἰσὶ, μένοντες.

Sententiam pessumdat perversa interpunctio. Corrigatur: οὐχ ὑποθήσουσι τοῖς πολεμίοις αὐτοῦς, ἐν ὄτωπερ εἰσὶ μένοντες.

Ibidem. ὃ γὰρ ἐκείνους (senatores) ὀρώμεν πάσῃ τέχνῃ φεύγοντας (sc. τὸ δαπανᾶν), πολλῇ σπουδῇ τοῦτον (Thalassium) ἦν διώκοντα ἰδεῖν. οὕτως ἔρωσ αὐτὸν ἐπὶ τὸ συνέδριον ἦγε, καὶ οὐχ ἂ δαπανᾶ, κερδαίνειν ἠξίου.

Melius intellegam: καὶ οὕτως ἂ δαπανᾶ κερδαίνειν ἠξίου, *et ita sumptus suos lucrifacere gestiebat*. Scilicet vir egregius τὸ λειτουργεῖν, quod erat senatorum, tamquam lucrum expetebat.

Or. XLIII § 7. ὁ δὲ ἀποπνίγεται τὸ πλῆθος τῶν πόνων οὐς ἐπόνησεν ἐννοῶν καὶ ὡς εἰς ἀχαρίστου ψυχὴν οἰκοδομῶν οὐκ ἦδει.

De hoc figurato verbi οἰκοδομεῖν usu cf. Xen. Cyrop. VIII 7 § 15.

§ 11. Ἄλλὰ δεινὸν εἶναι φήσουσιν οἱ πατέρες, εἰ μὴ τὰ δοκοῦντα σφίσι περὶ τῶν παίδων ἔσται μηδὲ ἐπιτρέψει τις ὄτω βούλονται παραδοῦναι.

Post ἔσται Reiskio deesse videbatur βουλευέσθαι vel πράττειν vel similis infinitivus. Deest sane aliquid, sed nihil aliud quam quod facillime potuit elabi κᾱ, scil. notum compendium vocabuli κύρια, *rata*.

§ 15 extr. οἱ γὰρ ἐπαινούμενοι μαθηταὶ καὶ τοῖς οὔπω πεφοιτηκόσιν ὁδός.

Permire *iter* sive *via* dicuntur qui aliis viam monstrant.
 Expectses ὁδηγοί.

Or. XLV § 6. βούλει με μνησθῆναι καὶ τῶν αἰτίαν λαμβανόντων φονεύειν τοὺς ὀδοιπόρους ;

Interpolavit, non sanavit, editor coniectura sua λαμβανόντων <ἀπὸ τοῦ> φονεύειν, immemor passim αἰτίαν λαμβάνειν et ἔχειν Graece usurpari pro αἰτιάσθαι et ἡτίασθαι, itaque optime coniungi eum infinitivo. Quem citat Thucydidem II 18, 2, is manifesto non potuit aliter scribere quam scripsit: τὰς τε οὖν προσβολὰς ἡτρεπίζοντο (Lacedaemonii) καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτὴν (Oenoen). αἰτίην τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν ἀπ' αὐτοῦ, nec confirmat infelicissimam coniecturam.

§ 16 v. fin. οἱ δ' ἔλεγον μὲν ἔσεσθαι βελτίους, ἦσαν δὲ αὐτοὶ τοσοῦτον τοῖς δεσμώταις εἰς ἀναπνοὴν διδόντες, ὅσον ἦγον αὐτοὺς εἰς τὸ πρὸ τοῦ δικαστηρίου χωρίον. ὡς τὴν αὐτὴν γέ ἦγοντο πάλιν ἐλπίσαντες μὲν τι κάλλιον ἐσχηκότες δὲ οὐδέν.

Corrigendum arbitror: ἦσαν δὲ αὐτοί (sive οἱ αὐτοί), τοσοῦτον κτέ., i. e. *sed iidem erant, antiquum obtinebant, nihil mutabantur*. Cf. v. c. Or. XLVI § 1 extr. ἀλλ' ἦν ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν οὐκέτι τὸν αὐτόν.

§ 22 extr. εἴθ' οἱ μὲν μεγάλοι, ταπεινοὶ δὲ οἱ βουλευόντες καὶ τῇ παρ' ἐκείνων (sc. τῶν βουλευόντων) βοηθείᾳ πολλάκις τὰς παρὰ τῶν ἀρχόντων ὄργας διαφεύγοντες.

Sententia requirere videtur: καὶ <οἱ> τῇ παρ' ἐκείνων βοηθείᾳ πολλάκις τὰς παρὰ τῶν ἀρχόντων ὄργας διαφυγόντες.

§ 26. ποιεῖται μὲν τὴν πρὸ τοῦ Διονυσίου στοὰν ἀνήρ δικαστήριον.

Corrigendum ἀνήρ. Dubium non est quin per totam Graecitatem oratio pedestris numquam omiserit in talibus articulum. Passim librariorum confudisse spiritus quis quaeso mirabitur? Vid. supra ad Or. XLII § 36 et Or. XLV § 16.

Or. XLVI § 29 v. fin. καὶ νῦν τοὺς κινηθέντας οὐκ εὐκοσμον καὶ διαφθείραντας τοῦ θεάτρου τὴν χάριν οὐκ ἦν εὐλογεῖν ὡς ἐν κόσμῳ τεθεαμένους.

Recipienda fuisse videtur Reiskii coniectura οὐ κατὰ κόσμον, quam confirmat varia lectio multorum librorum οὐκ ἄκοσμον. Recerta lectio vix Graeca.

§ 34. καὶ οὗτος τοίνυν κρινόμενος πολὺς ἂν ἦν ῥέων κατὰ τοῦ τεθνεώτος κτέ.

Flosculus Demosthenicus. Dem. p. 272, 20: τῷ Πύθωνι

θρασυνομένω καὶ πολλῶ ῥέοντι καθ' ὕμων. Passim autem alibi hunc verbi ῥεῖν usum de oratore imitatur Libanius.

§ 44. ἀλλ' οὐδὲ αἱ πρότεραι (sc. στοαί) τῶν φιλοῦντων ἦσαν τὴν πόλιν, ἀλλ' ἑαυτοὺς (l. ἑαυτούς), πηγῆς στοᾶς ἐκάστης χρυσοῦ καθισταμένης, τῆς δ' αὐτῆς καὶ δακρύων. τὰ γὰρ δὴ πρῶτα τῶν στοῶν (i. e. porticum aedificandarum initia) οἰκίων κατασκαφαὶ πολλὰς γενεὰς δεξαμένων, ὥστ' αὐτοῖς (an ἀστοῖς?) ἀντὶ οἰκήσεως γενέσθαι τὰ τῶν λίθων χρήματα.

Corruptum existimo χρήματα. Num corrigendum χῶματα, an ἔρματα, coll. Diod. Sic. V 70 ἔρμα τῶν θεμελίων?

Or. XLVII § 4 med. καὶ νῦν μὲν κακὰ καὶ πράγματα παρέχουσι τοῖς ὁμόροις γῆν ἀποτεμνόμενοι, δένδρα τέμνοντες, ἀρπάζοντες, θύοντες, κατακόπτοντες.

Probabile arbitror Libanium dedisse: δένδρα τέμνοντες, <κτῆνη> ἀρπάζοντες, κτέ.

§ 26 pr. init. ἀλλ' οἱ μὲν ἄχθονται, οἱ νόμοι δὲ βοῶσιν ἃ ληφθέντες πείσονται. καὶ τὸ μὲν τολμᾶν οὐκ ἀναιροῦσιν ὅλως, αὐτοῦ δὲ τοῦ τολμᾶν οὐ μικρόν.

Vide ne verba τοῦ τολμᾶν sint glossema ad αὐτοῦ, quod, si absunt, eius significat, aptius quam nunc ipsius.

§ 31 init. εἰ δ' οὐκ ἂν δύναιτο μὴ λαμβάνειν, ἀλλ' ἀνάγκη νοσεῖν, πολλοὶ κρουνοὶ τούτοις ῥέουσιν ἀπὸ πολλῶν τῶν πηγῶν ὀρμώμενοι καὶ πολλάκις ἕκαστον Μίδαυ ποιοῦντες καὶ Κινύραν καὶ τὰ τούτων.

Quid tria ultima vocabula sibi velint non exputo, nec quid sub iis lateat.

§ 37 med. Supplendum: ἀλλ' ὁ μὲν τὸν τοῦ δεινὸς ὑπερβὰς νόμον δώσει δίκην, ὁ δὲ <τὸν> σὸν ἀθῶος ἄπεισιν;

Or. XLVIII § 15. καὶ ὄμνυτέ γε τοῦτον εἶναι τὸν νόμον καὶ παρ' ὅτῳ κέοιτο προστίθετε, καὶ οὐκ ἀπιστῶ. διὰ τί οὖν μὴ ἦκεν εἰς μέσον; κτέ.

Nonne scribendum: παρ' ὅτου κέοιτο, a quo lata sit? Libanio et sequioribus nihil usitatius quam παρά c. G. pro ὑπό, quod Athenienses in solis verbis donandi et dicendi sibi permittebant.

§ 17 med. ἀλλ' ἐκείνο γε τίς οὐκ οἶδεν, ὡς οὐδ' εἰ σφόδρα τινὲς ἐβούλοντο μηδένα ἐγγράφειν, ἐξῆν ἄν.

Operarum, ut videtur, errore haec verba terminat punctum pro signo interrogandi.

§ 21 extr. ὥστ' εἰ κὸς ἂν καὶ ἡμῖν ἐγκαλοῖεν τὰ περὶ τὸν Πτόντον ὡς κτέ.

Punctum temporis equidem non dubitarem recipere ex margine m² cod. Pa εἰκότως, ut cum omnibus in tali re scribere solet Libanius, sive coniecturae ea lectio debetur, sive aliunde est tradita.

§ 25 extr. τὸ βουλευτήριον δὲ τουτὶ τὸ δι' ὑμᾶς ἄθλιον οὐκ αἰδεῖσθε, ἐν ᾧ ποτε τὰς λειτουργίας ἤρπαζον οἱ ἔξαικόσιοι.

Ne forte quis putet scribendum esse εἰργάζονθ', moneo ἤρπαζον significare h. l. *avide arripiebant*.

§ 42 init. Miror Foersterum h. l. recepisse contra multorum librorum testimonia meliorem formam βαλλάντιον (cf. or. L § 26), quia plerumque praetulit peiorem βαλάντιον. Loco p. 173, 2, quem in adnotatione critica citat, nihil legitur quod huc pertineat.

Or. XLIX § 4 med. αὐτοῦ μένειν εἰπεῖν, εἰ μή τις ἔλκων ἔκβαλοι.

Tralaticio librariorum errore sic legitur pro μενεῖν, quod sententia et Graecorum usus postulant.

§ 8 (p. 456, 24). καὶ πολὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ θρήνος (senatorum Antiochiae ad Imperatorem) ὄρας τοὺς ἐστηκότας ἡμᾶς τοὺς εὐαριθμήτους τοὺς ἀντὶ τῶν χιλίων καὶ διακοσίων δώδεκα; τοῦτ' ἔστιν ἡ βουλή. ταῦτα μόνα τὰ πρὸς τοσαῦτα πράγματα ἀγόμενα σώματα. δι' ἡμῶν τάν τῆ πόλει, δι' ἡμῶν τάν τοῖς ἀγροῖς, δι' ἡμῶν τὰ μείζω, δι' ἡμῶν τὰ ἐλάττω, δι' ἡμῶν τὰ κουφότερα, δι' ἡμῶν τὰ βαρύτερα.

Hucusque omnia plana, sed quid sibi velit threni clausula διὰ τοῦτο τῶν αὐτῶν ὀνομάτων ἀκούεις, atra nocte mihi quidem obscurius est.

Aut fallor, aut ea verba a senatorum querelis separanda sunt, et reddenda ipsi Libanio Imperatorem alloquenti, sic fere correctae: ἀεὶ ταῦτὸ <διὰ> τῶν αὐτῶν ὀνομάτων ἀκούεις, *semper idem iisdem verbis repetitum audis*.

§ 10 init. δεῖ τοῖς λουσομένοις πυρός. ἔξεστιν ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα, οἱ δὲ οὐκ ἐθέλουσι.

Fallorne an supplendum: οἱ δὲ (senatores, quorum erat talia λειτουργεῖν) <δοῦναι> οὐκ ἐθέλουσι? Si erro, velim mihi quispriam h. l. explicet.

Or. L § 18. ἢ πόθεν ἐφοβοῦντο καὶ οὗτοι κάκεῖνοι πρὸς τὰς ἀπειλάς ἃς ἐποιούμην.

Rarissimae formulae φοβεῖσθαι πρὸς τι exemplum praebet
Soph. Trach. 1211.

§ 32. οἷς δὲ πάντα πολλὰ καὶ γέλως τὰ τοῦ Γύγου.

Infelicissima est coniectura et sanissimi vocabuli corruptela
id quod suasit Ruhnkenius: γε πως. Sententia: *et quibus tantae
sunt divitiae, ut prae iis sperni possint Gygiarum opes.*

(Continuabitur.)

Traiecti ad Rhenum.

H. van Herwerden.